

مقدمه:

بررسی تاریخ فرهنگ و تمدن بشری نشان می دهد که آراستگی ظاهری و رفتاری انسان ها در هر مقطع و در هر قومی نشان دهنده عظمت، بلوغ و بالندگی فرهنگی هر جامعه است. فرهنگ و تمدن اسلام و ایران به عنوان یکی از برجسته ترین و پیشروترین نمادهای تمدنی بشر همیشه مورد توجه سایر اقوام و ملل بوده و هست. علاوه بر این همراه با تاسیس دانشگاه و مراکز علمی ساحت معنوی و مقدس علم برای انسان باعث شده است تا دانشمندان، دانشجویان و تعامل گران با این حوزه همیشه در محیط اجتماعی دانشگاه بالاتر از استانداردهای رایج اجتماع رفتار کرده و ساحت مقدس دانشگاه را پاس بدارند. از اینرو آراستگی ظاهری و شئون فرهنگی و رفتاری افراد در محیط دانشگاه در دستور کار همه دست اندرکاران این حوزه قرار گرفته و در تمامی محیط های دانشگاهی استانداردهای لازم تعریف شده است. این موضوع در دانشگاه هایی که در معرض خرده فرهنگ های ناشی از جذب دانشجویان خارجی قرار دارد بیش تر مورد توجه قرار می گیرد.

از آنجائیکه امروزه به دلیل پدید آمدن شبکه های اطلاع رسانی و ارتباطی فاصله بین باورها، اعتقادات و فرهنگ ها و شئون فرهنگی و رفتاری افراد مختلف بسیار کم شده و هویت اصیل فرهنگی جوامع علمی را دستخوش هرج و مرج قرار داده است لازم است تا آحاد جامعه دانشگاهی نسبت به این مساله حساس بوده و هویت جوامع علمی را پاس بدارند.

جامعه دانشگاهی ایران اسلامی نیز منبعث از تعالیم بلند اسلامی و فرهنگ برجسته و هویت ایرانی باید نسبت به این دارایی ارزشمند خود حساس بوده و برای حفظ این شئون تلاش نماید و دانشگاه آزاد اسلامی باید نماد پایبندی به این شئون در تمامی زمینه ها باشد. در این خصوص آیین نامه ها و دستورالعمل های متعددی در راستای حفظ آراستگی ظاهری و شئون فرهنگی و رفتاری اعضای خانواده دانشگاه در جمهوری اسلامی ایران تدوین و ابلاغ شده است که منبعث از این مصوبات و دستورالعمل آراستگی و شئون فرهنگی و رفتاری دانشگاه در موارد ذیل ابلاغ می گردد تا در کلیه واحدهای دانشگاهی اجرا گردد:

۱- اصول اجرایی

۱-۱- تقدم اقدامات ایجابی معرفتی و تشویقی بر اقدامات بازدارنده براساس شیوه های امر به معروف و نهی از منکر در امر عفاف و پوشش (مانند: برگزاری کارگاه های مختلف آموزشی با موضوع عفاف و پوشش، مسابقات علمی و فرهنگی، اردوهای فرهنگی مرتبط، سخنرانی و جلسات پرسش و پاسخ، کرسی های آزاد اندیشی و ...).

۱-۲- شناسایی و به کارگیری نیروها و کارکنان آگاه، توانمند و شایسته و عامل به مبانی دینی عفاف و پوشش، برای انجام فعالیت های فرهنگی، ارشادی، اجرایی و تبلیغی در این خصوص.

۱-۳- آموزش های مورد نیاز برای کارکنان انتظامات دانشگاه، به منظور رعایت حرمت و کرامت دانشگاهیان (استادان، دانشجویان و کارکنان).

۱-۴- تشکیل کارگروه آراستگی و شئون فرهنگی رفتاری و تشکیل منظم جلسات آن، بر اساس شرایط لازم و برای ایجاد وحدت رویه در واحدهای دانشگاهی (اعضا و شرح وظایف هر یک در مواد بعدی این دستورالعمل ذکر شده است).

۱-۵- بررسی وضعیت آراستگی ظاهری و پوشش استادان، دانشجویان و کارکنان دانشگاه مبنی بر ارزش های اسلامی، مطابق این دستورالعمل و پایش فعالیت ها و برنامه ها و اخذ آمارها و خود ارزیابی واحدها از این منظر و ارائه گزارش دوره ای.

۱-۶- جلب مشارکت همه دانشگاهیان، مردم، نهادها و هیأت امنای دانشگاه در اجرای این دستورالعمل.

۲- اقدامات معرفتی

۱-۲- بالا بردن سطح آگاهی و باور دانشگاهیان (اعضای هیأت علمی، دانشجویان و کارکنان) از طریق تبیین دیدگاه‌های اسلام در خصوص عفاف و پوشش، آسیب‌های اجتماعی و تحکیم ارزش‌ها، مبانی استحکام روابط خانواده، مهارت‌های زندگی و سبک زندگی اسلامی- ایرانی با برگزاری کارگاه‌های آموزشی.

۲-۲- معرفی الگوهای مناسب با بهره‌گیری از سیره عملی معصومین(ع)، بزرگان علمی، ادبی و فرهنگی منطبق با مقتضیات زمان و مکان در مناسبت‌های مختلف و سخنرانی استادان متخصص و بانوان خارجی و تازه مسلمان شده و محجبه در موضوع عفاف و پوشش.

۳-۲- تبلیغ و اطلاع‌رسانی گسترده مواد مختلف این دستورالعمل به استادان، دانشجویان و کارکنان در قالب بنر- پیامک و تابلوهای دانشگاه و اعلام در صفحه اینترنتی آنان.

۴-۲- بهره‌گیری از مرکز مشاوره دانشگاه با حضور مشاوران و کارشناسان مذهبی و فرهنگی.

۵-۲- ایجاد زمینه فکری و اندیشه‌ای برای دانشگاهیان در زمینه عفاف و پوشش اسلامی با برگزاری کرسی‌های آزاداندیشی، مناظره، جلسات هم‌اندیشی و نشست‌های تخصصی.

۶-۲- شناسایی و تشویق استادان و دانشجویان نمونه در حوزه عفاف و پوشش در دانشگاه و برگزاری کارگاه‌های توجیهی برای آنان به منظور مشارکت حداکثری در این حوزه.

تبصره: تشویق و معرفی استادان و دانشجویان برتر در حوزه عفاف و پوشش، با اهدای تندیس و هدایای نقدی قابل توجه در مراسم و اعیاد و اولویت بخشی به آنان برای استفاده از سهمیه رایگان شرکت در اردوهای منتخبان و اردوهای زیارتی و سیاحتی در سطح واحد(دو بار در سال)، استان و ملی(یک بار در سال) و تخفیف مناسب شهریه دانشجویی برای دانشجویان.

۷-۲- ایجاد شبکه‌های همیاران فرهنگی متشکل از دانشجویان علاقه‌مند، مؤمن و انقلابی.

۸-۲- پشتیبانی از اجرای مسابقات فرهنگی و هنری به صورت مجازی یا حضوری مرتبط با موضوع عفاف و پوشش.

۹-۲- بستر سازی برای تولید و ارائه محصولات فرهنگی مانند کتاب، لوح فشرده و اقلام مربوط به موضوع عفاف و پوشش.

۱۰-۲- حمایت مالی از پایان نامه‌های برتر دانشجویی، طرح‌های پژوهشی و کتاب‌های مرتبط با موضوع گسترش فرهنگ عفاف و پوشش با استفاده از بودجه فرهنگی و پژوهشی دانشگاه در قالب تفاهم‌نامه میان معاونت فرهنگی و دانشجویی و معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه.

۳- ضوابط مورد توجه در تعیین مصادیق مجاز و غیر مجاز پوشش و ظاهر آرای

الف- مصادیق مجاز:

رعایت پوشش و ظاهر هر فرد دانشگاهی در حدود و چارچوب‌های شرع مقدس اسلام، متناسب با شأن، منزلت و عرف دانشگاه و هم سو با فرهنگ اسلامی و ملی ایران.

ب- مصادیق غیر مجاز:

پوشش مغایر با شرع مقدس اسلام، فرهنگ اسلامی و ملی و شأن و عرف دانشگاه و مصداق ترویج فرهنگ و سبک غربی و نماد عرفان‌های نوظهور، فرقه‌های انحرافی و شیطان پرستی.

۴- پوشش و ظاهر موجه دانشجویان (بانوان و آقایان) :

۴-۱- پوشش بدو ورود، محوطه، کلاس درس و آزمایشگاه:

۴-۱-۱- پوشش باید ساده، آراسته و متناسب با شأن دانشجویان باشد و از پوشاک غیر مجاز و نامتعارف نباشد.
۴-۱-۲- پوشش بانوان مناسب است چادر با استفاده از مانتوی مناسب، با شلوار و مقنعه و یا روسری با رنگ متعارف و جوراب و یا پوشش مانتوی زیر زانو- آستین بلند، با شلوار و مقنعه و با رنگ متعارف و جوراب باشد (از مصادیق غیر مجاز نباشد). همچنین مو و اندام زن در حدود حجاب شرعی پوشانده شود.
(تمامی ضوابط پوشش باید برای بخش های بالینی، حرفه ای و آزمایشگاهی نیز رعایت شود. ضمن اینکه پوشیدن لباس یونیفورم در این بخش ها لازم است).

۴-۱-۳- پوشش آقایان لازم است پیراهن آستین بلند و شلوار ساده و رسمی با رنگ ساده باشد. لازم است اندام مرد نیز در حد متعارف پوشیده باشد یعنی نازک، بدن نما و چسبان نباشد.

۴-۲- پوشش خوابگاه ها و ورزشگاه ها

۴-۲-۱- پوشش محیط خوابگاه باید متعارف با امکان خوابگاهی باشد. پوشیدن لباس راحتی به ویژه بانوان در هر شرایطی در فضای عمومی خوابگاه ممنوع است.

۴-۲-۲- با توجه به تفکیک جنسیت محیط های ورزشی، پوشش اختصاصی هر رشته ورزشی می تواند متناسب با همان محیط و ورزش استفاده شود.

۵- مصادیق پوشش و آراستن غیر مجاز بانوان

۵-۱- استفاده از کلاه بدون مقنعه.

۵-۲- استفاده از روسری های نازک و کوتاه، شال به تنهایی و... یا خارج شدن مو از جلوی سر و پشت مقنعه.

۵-۳- استفاده از دامن جایگزین شلوار برای بانوان به غیر از موارد خاص مانند بیمار یا افراد باردار.

۵-۴- استفاده از شلوار کوتاه، چسبان، استریچ و یا شلوار که تماماً پاره یا وصله دار باشد.

۵-۵- مانتوهای نامناسب: کوتاه، چاکدار، آستین کوتاه (ساق دست نما)، چسبان، دارای رنگ تند و زننده.

۵-۶- چادرهای نامناسب از قبیل: چادر نازک و توری.

۵-۷- استفاده از پوشش مجامع غیر مناسب برای محیط دانشگاهی نظیر: پوشش محافل جشن- محیط های تفریحی و ورزشی و مکان های استراحت.

۵-۸- آرایش هایی که در صورت و ناخن جنبه زیبایی دارد و موجب جلب توجه دیگران می شود.

۵-۹- استفاده افراطی از جواهرات در صورت (نگین بینی یا دندان)، دست و پا (زنجیر پا) که مغایر با عرف دانشگاه باشد (استفاده از جواهرات و زیور آلات متعارف محیط های اداری و دانشگاهی مانند حلقه یا انگشتر ازدواج بلامانع است).

۶- مصادیق پوشش و آراستن غیر مجاز آقایان

۶-۱- آرایش و پیرایش غیر متعارف مو مانند بافتن مو و درست کردن مو به صورت تیغ تیغی و یا نماد فرقه ای خاص.

۶-۲- لباس های اندامی، تنگ و چسبان با آستین های خیلی کوتاه حلقه ای یا رکابی یا یقه خیلی باز، شلوارک، لباس راحتی، شلوارهای فاق کوتاه، تنگ یا چسبان و نازک و شلوارهایی که تماماً پاره یا وصله باشد.

۳-۶- استفاده از پاپیون و کراوات.

۴-۶- استفاده از زیورآلات اعم از گردن بند، زنجیر، مچ بند، دستبند و گوشواره طلا.

۵-۶- استفاده از آرایش مو مانند مش کردن، بافتن مو در بالای سر و...

۶-۶- برداشتن ابرو.

۷- مصادیق پوشی و آراستن غیر مجاز مشترک آقایان و بانوان

۱-۷- چاپ هر گونه نقوش و کلمات زننده و رکیک یا علایم و نشانه‌های گروه‌های انحرافی، تصاویر زن، الفاظ رکیک، عبارات مبتذل، تصاویر فکاهی و پوچ و بی‌معنا، شعارهای قومی و نژادی، تبلیغات تجاری زننده و توهین آمیز بر روی پوشش، مچ بند، پیشانی بند، کمربند، انگشتر و کیف.

۲-۷- خالکوبی در نواحی قابل رویت بدن.

۸- رفتارها و روابط مغایر شئون اخلاقی و شرعی

۱-۸- هرگونه رفتاری که با اصول رفتار سازمانی، ضوابط و مقررات اخلاقی، فرهنگی و اجتماعی کلاس درس، آزمایشگاه، خوابگاه و محیط و فضای دانشگاه مغایر بوده (مطابق مقررات کمیته انضباطی).

۲-۸- استفاده نادرست از فضای مجازی که منجر به بروز موارد ضد اخلاقی شود.

۹- روش اجرا برای دانشجویان ناآگاه و یا متخلف:

۱-۹- گام اول- تذکر محترمانه و صریح به افرادی که در پوشش و شئون اخلاقی، مقررات پوشش و شئون اخلاقی را رعایت نمی‌کنند.

تبصره: اعمال بند ۱ این ماده توسط بخش انتظامات دانشگاه با رعایت جنسیت و بر اساس مفاد اعلامی در تابلوی ورودی دانشگاه می‌باشد.

۲-۹- گام دوم- در صورت عدم توجه به تذکر شفاهی، دانشجویان برای مشاوره به معاونت فرهنگی و دانشجویی راهنمایی می‌شوند تا توسط کارشناس فرهنگی (ترجیحاً همجنس) همراه با اخذ تعهد کتبی، مورد مشاوره قرار گیرند.

۳-۹- گام سوم- در صورت عدم توجه به موارد مندرج در تعهد کتبی، موضوع در نشست با حضور نمایندگان معاونت فرهنگی و دانشجویی و حراست دانشگاه به اطلاع خانواده دانشجو می‌رسد. این نشست به دعوت معاونت فرهنگی و دانشجویی واحد صورت می‌گیرد. در صورت عدم امکان برگزاری نشست حضوری، موضوع، به صورت تلفنی اطلاع داده می‌شود. (برای افراد مجرد تماس با پدر و مادر و یا سرپرست وی و برای افراد متأهل با همسر وی ارتباط برقرار خواهد شد).

۴-۹- گام چهارم- در صورت عدم توجه، دانشجو همراه با کپی تعهدنامه کتبی و کپی کارت دانشجویی به کمیته انضباطی ارجاع می‌شود.

تبصره ۱: استادان و کارکنانی که نسبت به مقررات عفاف و پوشش بی‌اعتنا هستند حسب گزارش‌های رسیده به ترتیب به معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی و گزینش کارکنان معرفی می‌شوند. در صورت عدم رعایت مجدد موازین و مقررات، به معاونت فرهنگی و دانشجویی برای ارجاع به کمیته انتظامی اساتید و هیأت رسیدگی به تخلفات اداری واحد معرفی می‌شوند.

تبصره ۲: کمیته آراستگی فردی واحد می‌تواند برای موارد خاص و ساختار شکنانه نسبت به ممانعت موقت از ورود به دانشگاه تصمیم‌گیری نماید و پرونده افراد خاطی را به کمیته انضباطی جهت رسیدگی قانونی ارجاع دهد.